

Гъурметлу районгълияр!
Россиядин Югъ кезе мубаракрай!
Россия – им чи члехи уьлкведи
сад тир халкъ, чи азадвал патал
чанар гайи бубайрин игит зегьмет,
чи жегъилрин экуь гелегег я. Ша ам хуьн!

«Ахцегъ район» МР-дин кьил
О.М.АБДУЛКЕРИМОВ

ЩИШ ДУШНЯ

Ахтынская районная общественно-политическая газета

“НОВЫЙ МИР”

1928-йисалай акъатзава. №24 (8836), арбе. 15-июнь, 2022-йис.

Къимет 10 манат

12+

РАЙАДМИНИСТРАЦИЯДА СОВЕЩАНИЕ

«Цийи дуьнья», «Лезги газет» кхьин тлалабна!

Даш АЛИЕВ

14-июндиз Ахцегъ райадминистрациядин активдин нубатдин совещание Ахцегъ муниципалитетдин кьилин заместитель Вадим Агъасиева ачухна ва кьиле тухвана. Йикъан месэлаяр раиж авурдалай къулхъ ада гаф экономикадин отделдин начальник Фарид Агъмедовадиз гана. Ада кьейд авурвал, 14-июндин делилрай, районда налогрин пландин тапшуругъар эмениндай 79,3 ва чилин налогдай 68,4 процентдин тамамарнава. Алай вахтунда райондал чилин налогдин 2 694 агъзур, эменидин 642 ва транспортдин налогдин 23 агъзур манатдин буржар ала. ИкI, цIи 2 600 агъзур манат транспортдин налогдин бурж вахканва ва амайбурни яваш-яваш вахкузва.

Районда дишегълирин Советдин председатель Таира Муспагъовадиз залдавайбурун диктет ватанпересвилин «Аскердиз посылка» акция кьиле физвай гьалдал желбна. Ада районгълири мергъяматлувилин и серенжемда активвилелди иштиракзавайдакай ва и месэлада куьмекзавай вирибуруз сагърай лагъана. «Са къадар

вахт вилик Донбассда телеф хъайи аскердин хизанриз куьмек яз чна са миллион манатдив агакьна пул яна. Гила вишелей артух посылкаяр (абур ширинлухар, хеуси гигиенадин ва герек маса шейэр ава) фронтдиз рекъе тунва», - лагъана ада.

«Цийи дуьнья» газетдин редактор Д.Шерифалиева районда 2022-йисан 2-пай патал подписка кьиле физвай гьалдикай малуматна. ИкI, кьенин йикъалди районда 1068 «Цийи дуьнья», 418 «Лезги газет» ва 25 «Дагъустандин правда» газетар кхьенва. Гьелбетда, им тайинарнавай планилай хейлин тIимил я. Пара идарайрин коллективри пландин тапшуругъар кваз кьазвач. Къуллугърик квачир жематди чпиз и кар ерли талукъ туширди хъиз гьисабзава.

Совещанидал гьакI образованийдин идара кърхулувилин кнопкаяр эцигунай гьакьни гунин, школайра 1995-йисалай къулхъ ганвай аттестатрин гьакъиндай малуматдин, школаяр ремонтунин ва АООШ-дин, Хуьруьгринни Къурукаларин школайра аялрин гатун лагердин кIвалах хъсанарунин месэлаярни веревирдна.

КЪАЗИ-МЕГЪАМЕД АГЪАСИЕВАН 140 ЙИС

Адан тIвар-кар чи рикIера эбеди я

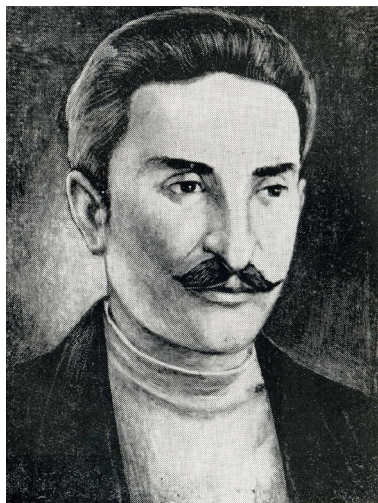
Дашдемир ШЕРИФАЛИЕВ

Къази-Мегъамед Агъасиев – викIегъ ахцегъви, большевик, Кавказда Советрин власть-гъукум тестикуьарунин женгерин лап активни инкIилабчийрикай, тешкилатчийрикай сад. Адан баркаллу тIвар революциядин гьерекастрин Степан Шаумян, Мешеди Азизбеков, Пётр Джапаридзе, Уллубий Буйнакский, Мукътадир Айдинбеков, Абдурагъман Исмаилов, Жигерхан Исмаилов, Абдулсамад Мурсалов, Махач Дахадаев хътин халкъдин хушбахтвал патал чан гайи зурба инкIилабчийрин жергеда ава.

Къ.Агъасиев 1882-йисуз Ахцегъ чатухъандин хизанда дидедиз хъана. 9 йиса аваз адавай дидебуба кьакъатна. Язухдай етим гададин рабатвал хуьруьн муаллимвиле кIвалахзавай са миресди хъуьну. Гьада Къазимегъамедиз светский школада кIелдай мумкинвални гана. 1898-йисуз Ахцегърин кьве классдин школа куьтягъай етим гадади чарадан нафакъадилай элячIна вичин кьил хуьн патал агъваллу ксариз батраквал ийизва. Бахтунай хъиз, гьа йисуз Бакудай хайи хуьруьз муьгълетдиз хтай адан ими Алибубадиз хтлудин саил гьал бегенмиш хъанач, ада ам вичихъ галаз хутахна, Зубаилован нафтIадин мяденра флявиле тайинарзава. Фялейрин яшайиш, зегъмет акъван четиндин тир хъи, и кар акъаз жегъилди гьа сифте йикъалай вичин наразивал малумарзава, ада кесибрин тереф хуьзва, азад фикиррал алай фялейрихъ, инкIилабчийрихъ галаз дуст жезва. Куьрелди, савадлу, викIегъ жегъилди вичин зегъметкешвилелдини кьени кьилихралди са куьруь вахтунда фялейрин арада лайихлу гъурмет къазанмишна, абурун терефдар хъана.

Къейдин, 1897-йисуз промышленностдин чIехи меркез тир Баку шегъерда азербайжанрихъ, эрменирихъ, урусрихъ, гуржийрихъ, талышрихъ, татаррихъ галаз санал пуд агъзурав агакьна дагъустанвийри кIвалахзавай, абурун лап чIехи пай Самур округдай тир. Гакимрин инсафсуз истисмардик квай фялейрин протест, синифдин кьанажагъни хкаж жезвай... Еке буйдин, къуватлу, фялейрин ихтиярар хуьн патал ара-ара кьал-макъларик акатдай ими Алибуба ана «Татар Али», «Сев Али» лугъуз машгъур тир. Сифте гьадан хатур-гъурметдай, ахпа фялейрин игътияжар хуьнин алакьунралди хтлудални «Севрен Къазимегъамед» лаблаб акъалтна.

1901-йисалай Къази-Мегъамеда Бакудин РСДРП-дин къурулушда чинебадаказ кIвалахзава. Зубалован нафтIадин мяденра арадиз атай вичин дестедиз ада ахцегъви Нисред Магъарамов, Абдул Ширванов ва гуьгъуьнай чпикай пешекар инкIилабчийрин

хъайи гадаяр желбзава. 1902-йисан 21-апрелдиз шегъерда фялейрин гьерекастрин тарихда сифте яз ачухдаказ 1-Майдин демонстрация тешкилуни (ана 5 агъзурав агакьна гъар жуьре миллетрин векилар тир фялейри иштиракна) Къази-Мегъамедан зегъметдин пай квай. Ялавлу инкIилабчиди 1903-йисан июлдиз Бакуда фялейрин 1-виридан умуми стачкадани иштиракна.

1904-йисуз Къази-Мегъамедакай РСДРП-дин (Россиядин социал-демократический рабочий партия) Биби-Эйбатдин большевикрин тешкилатдин член ва ана мусурманрикай тешкилай «Гъуьммет» (Къуват) дестедин активист хъана. Гуьгъуьнай ада, 23 йисан яшдавай пешекар инкIилабчиди, Бакудин большевикрин партиядин комитетдин тапшуругъалди, гурбатда авай фялеяр-отходникар инкIилабчивилин женгинал желб авунин мураддалди «Фарук», яни «гъахлувал патал женгчи» тIвар алай тешкилат арадал гъана ва адаз регъбервал гана.

1905-йисан ноябрдиз Къази-Мегъамед нафтIад мяденрин фялейрин патай Бакуда рабочий депутатрин Советдин къурулушдин членвиле хъана. Еке куьмек хъана адакай а девирда фялейрин инкIилабдин гьерекастриз. Гъавилай пачагъдин администрациядин векилри ам, фялейрин арада инкIилабчивилин

чинебан кIвалах тухузва лугъуз са шумудра дустагъзава, гьатта Бакудай акъудзава. ИкI, Бакуда акъваздай мумкинвал тахъуниз килигна, 1910-1918-йисара Къази-Мегъамеда дагъвийрин арада инкIилабдин фикирар, табигъат раиж авунин ва Советрин власть тестикуьарунин тапшуругъ гъаз Дагъустандиз хъезва. Ина ам Г.Струадихъ, Г.Тагъи-Задедихъ галаз Кьиблепатан Дагъустан чкадин контрреволюционерри-кайни туьркверин чапхунчийрикай михъунин кьати женгерик экечIзава. Кьилди кьачуртIа, Ахцегъа, Къасумхуьрел, Гьетегъа, Шигъидхуьре, Бутхуьре ва масанра социал-демократвилин сифтегъан ячейкаярни кружокар тешкилзава. Амма душманар гьа-миша адан геле кьекъезвавай, адан кьилихъ пишкеш яз еке гьакъи хиве къунвай.

Синифдин душманрихъ галаз еке кьал-макъл акъатай са дуьшуьшдилай къулхъ, 1910-йисан зулуз, Къази-Мегъамед Агъасиев чинебадаказ Бакудиз хтана, инкIилабдин гьерекастрин яцIа гьатзава ва 1911-йисуз ана, Балаханада, фялейрин забастовкадин кьиле акъваззава. 1912-йисуз вичин дуст, машгъур инкIилабчи Мукътадир Айдинбековахъ галаз санал большевикрин собранияр тешкилиз, табигъатдин кIвалах гегъеншарзава.

ЧIехи Октябрь гъалиб хъайидалай къулхъ Бакуда гъукум фялейрин, солдатрин ва матросрин депутатрин Советдин гъилиз атана. С.Шаумянахъ, П.Джапаридзедихъ, М.Азизбековахъ, С.Эфендиевахъ, А.Микоянахъ галаз ахцегъвийр тир Къазимегъамед-Агъасиев. Мукътадир Айдинбеков, Алимйир-зе Османов ва Селимхан Сулеймановни Рев.Советдин къурулушдик акатна.

1918-йисан апрелдиз Бакудин большевикрин партияди Дагъустандин инкIилабчийриз куьмек яз Къ.Агъасиев, Г.Канделаки, Г.-А. Тагъи-Заде ва пешекар маса инкIилабчийр Дербент шегъердиз рекъе туна. Къ. Агъасиев кьиле авай дестедин гьерекастри идеядин душманар – Гъайдаров, Ибрагъим-бег, Къасум-бег, Укар-бег ва масабур лянетламишзава, чкадин фялейринни лежберрин собранияр кьиле тухузва, талукъ тир табигъат гегъеншарзава. 1918-йисан 21-майдиз Великент хуьре Къази-Мегъамедан регъбервилек кваз Терекмейский участокдин лежберрин гьатта съезд эверна.

ТIебиатдин бедбахтвилер алудиз куьмек герек я!

ЧИ КОРР.

Къейдин, 7-8 ва 10-июндиз яр-гъал ЧIугур кьати марфар кьунин нетижада Ахцегъ вацIун (Ахты чай) дареда, республикадин манадин рекъин иллаки 16-километрдин мензилда дагъ ацахъуникди Хинез, Фияз ва Гутумуз (дагълух и хуьрера 4 агъзуралай артух агъалияр яшамин жезва ва гьакI халкъдин яшайишдин манадин 4 объект ава) фидай рехъ амач. 2022-йисан январдилай Ахцегъ районда рекъерин къуллугъдин кархана – ДЭП 4 агал хъуниз килигна, районда машинрин рекъер ремонтунин, тIебиатдин бедбахтвилерин дуьшуьшра селлерикайни ацахъуникай рекъер михъи хъуьунин ва кьайдадиз хъунин кIвалахар кьиле тухуз жезвач. Гьатта залан пара крар инсанар чпин гьилералди тамамаруниз мажбур я.

Алава яз, алай вахтунда Самур вацIун ятар кьати хъуникди

Ахцегъа «Самурский» куьчедин (виликан нисияр кхуддай карханадин патавай) кьерехризни тади гузва. Пешекаррин гьисабунралди, ана энгел тавуна габион кьайдадин бандар ягъунин чарасузвал ава. И месэладин гьакъиндай Ахцегъ райондин ГО ЧС-ди, руководство РД-дин Гъукумат ва ГКУ «Дагестанавтотдор» хабардар авунва ва абурувай куьмек гуьзетзава.

Адан тIвар-кар чи рикIера эбеди я

1 ←

Гъа йисан 30-июлдиз Дербентдин Жуьмь-мискИнда хъайи митинг-дал ада Дагъустанда авай залан гъаларикай, туьркверин интервенциядикай, буржуйрин миллетчивилин сиясатдикай, Дагълух гьукуматдин хайнвиликай жематдиз таъсирлу рахунар авуна. И кар эхиз тахъай душманри оратор тфенгдай яна, адал залан херна. Юлдашри ам тадиз Бакудин больницадиз хкана, сагъарна. Къ. Агъасиев больницада месел алайла, адал кыл чIугваз атай С. Шаумяна Москвадиз В.И.Лениназ ихътин тел янай: «Дербентда акъалтIай гъалда секинвал арадиз атанвач... Июлдиз хайнвилигъулледалди чи лап хъсан яшлу юлдашрикай сад, чкадин Советрин властдин тешкилатчи Къази-Мегъамед хер авунва».

ИкI, гъалар четинзаваз акурла, гъеле бегъем сагъни тахъанвай Къази-Мегъамед вичин кар давамариш Дербентдиз хтана.

1918-йисан июлдин эхирда эсеринни дашнакрин гъи- либанарни галаз бичераховчияр Дербентдив агатнавай. Къ. Агъасиевни В.Бешенцев киле авай Яру аскерин дестеяр Англиядин, Туьркиядин интервентрин ва Бичерахован къушунрин хура викIегъдиз акъвазнавай. Къуватар сад тушир, 3-августдиз абуру Дербент къуна, ана кьайдасувилер туна. Пара фялеяр, гъаI Къази-Мегъамедан женгинин юлдашар - А.Эрлих, Г.Канделаки, Гъ. Тагъи-Заде, И.Кобяков къена. Душманар Самур, Куьре, Къайтагъ, Табасаран округра вичин Iвалах давамарзавай Къази-Мегъамедан гуьгъуьна гъатна. И карда иллаки еке алахъунар черносотенцийрин дестеди ийизвай. Эхирни, пул патал хайи дидени маса гудай хайнрин куьмекдалди Къазимегъамед душманрин гъиле-члада гъатда, ам Жалгъан хуьруьз хкана. Дагъви инкIилабчи чпин патал гъиз кланз меслятдин алахъунар, гъатта чандиз гужар-къастарни пара авуна жасус контрреволюционерри.

Амма мураддив агакъ тавурла, бухавар акъалжнавай, каш ганвай, азабрикди гъелекнавай азарлу итим Къасумхуьрел шариатдин суддин гъиле вахкана. Куьредин округдин начальник Текуьдинбегъан ихтиярда гъатай залумри кесиб халкъ патал чан къурбандзавай викIегъ инкIилабчин чандиз инсафнач. Шариатдин суддин чинеба къарардалди 36 йисан яшда авай Къази-Мегъамедаз кьиникъин жаза акъудна, ва гуя ам Ахъегъа авай дустагъдиз хутахдайвал хъана. Гъелбетда, им абурун нубатдин фендигарвал тир. Октябрдин вацран зулун мичIи йифиз гуя Къурагъай яна Ахъегъиз фидай рекъе, къуд километрдин мензилдиз агакъайла, жаллатIри - пачагъдин виликан урядник Нежведилова, лацу гвардейчийр тир Мирземегъамедова, Шихжамалова ам Алид хуьруьн кьаншарда хайнвилелди яна къена, Къасумхуьруьн патав кучудна. Идаки, гъелбетда, душманривай Къази-Мегъамед Агъасиеван тIвар-кар халкъдин рикIай акъу-

диз, зегъметчи халкъ азад авунин гьерекаатар рекъиз хъанач.

Ялавлу инкIилабчин кьамат эбеди авун яз, Азербайджандин Аджи кабул шегъердиз Къази-Мегъамедан тIвар ганай. Чи девирда, гъайиф хъи, адалай лезги инкIилабчин тIвар ахлуднава. Амма Ахъегъа, Геджухда, Белижда, Дербент, Махачкъала, Каспийск, Буйнакск шегъерра Къази-Мегъамед Агъасиеван тIварунихъ майишатар, куьчяр гала. Ахъегъа гъаI адан гуьмбет (бюст), махсус къул алкIурнавай хайи Iвал ава, чкадин СПК ва ял ядай багъ адан тIварунихъ янава. Къасумхуьруьн патав, инкIилабчи яна кьейи чкадал сур ала, чкадин пионерар адахъ хъсан гелкъезва. Амма, гъайиф хъи, хайи халкъдин азадвал патал чан къурбанд авур пешекар инкIилабчин хатур-гуььметдай адан тIварунихъ галаз алакъалу а чкаяр чна гъамиша лазим кьайдада хуьзвач. Ахъегъа Къази-Мегъамед Агъасиеван Iвале инкIилабчин «Iвал-музей» ачухиз ва адан тIварунихъ галай ял ядай парк лайихлу кьайдада тадаракламишиз хъанайтIа, ажеб хъсан тир.

Чи дамах!

5-7-июндиз кьезил атлетикадай ЮФО-дин ва СКФО-дин IвенкIевичилин акъажунар – чемпионат киле фена. Ахъегъви баркаллу руш Карина Палчаевади абура Дагъустандин хъагъай командадик кваз иштиракуналди 5 метрдилайни артух (5м.,02см.) яргъаз хкадарунай гъалибвили 2-чка къуна. Аферин! Чна чи викIегъ ханумал лайихлудаказ дамахзава.

ШАРВИЛИ – 2022

Яцрахъ ва пеленгдихъ галаз женгер

Дашдемир ШЕРИФАЛИЕВ

Са сеферда Келез хивин кьеледа ацукънавай шагъ хуьдай къуллугъчийр хъагъунин кьетIен акъажунар аваз, абура Шарвилидини иштиракна. Еке гъакъи-пишкеш гузва лагъана, гъатта патарай атанвай тIвар-ван авай ксаривайни Шарвилидин хура, гъелбетда, акъвазиз хъанач. Ахпа, викIегъ къуллугъчийр хъагъунин серенжемдин шартIуналди ва агъайри чпин рикI аладарунин тамаша яз, шагъдин нуьквер Маврава пагъливанар махсусдаказ хвена вердишарнавай женгинин яцарин хура акъвазарна. Къурхулу крчар алай кьизмиш, пехи са зурба яцра са шумуд кас къена ва са шумуд хер-клацI алаз майдандилай чукурнавай.

-АкI ятIа, гила зун экъечIа ви кьанлу яцрахъ галаз бягъсиниз, - гъарайна, Шарвилиди, вичин гъиле авай яракъар – гапур, кьарз (шит) чиле акIурна. Чпин патал текъезвавай Шарвилидин хъел авай абуруз кланзавайдини гъа и кар тир къван.

- Ваз чидани а яцран крчар жидайрилайни хци я! – гуя пагъливандин кьайгъудай физ таькимарда Маврава.

- Хата авач, за адан кьизмишвал алудда, - лагъана, ам жуьрэтлувилелди гъайвандин кьаншардиз фида. Яру вилер атIумна, бутъ-гъ-гъ ягъиз гужумай яцран къам гъатда Шарвилидин гужлу гъилера. Акъажзавайдахъ галаз гуя икьарар жез кланзавай тегъерда са вуч ятIани лугъда гъайвандин япал. Амма пехи яцра, муькуь пагъливанар хъиз, Шарвилини крчарал акъулдиз кланз гуж гуда. Чара хъанач, са гъилив къамалай къуна, муькуь гъил фу-у-ф ягъиз ва Iвачер чиле акIурна акъвазай гъайвандин тIише туна, элкъурна, рух хъиз, гъалчIа ам чилел. ТIарвал хъайи гъайван са къадар вахтун-

да къахрагъ тежез умундиз чилел аламукъда.

- Шарвили, вун зурба я, сиве мез авачир Iвалин гъайвандал гъалиб хъун еке кьегъалвал туш. Жедани вавай вагъши пеленгдихъ галаз бягъсиниз экъечIиз? – рикIе Шарвили фендигарвилелди кьиникъин къаст аваз давамарда абуру чпин тамаша. Залум шагъдин ва адан хиянаткар гъилибанрин хъсан гъавурда авайтIани, аксиниз экъучунин эверуникай кыл къакъудиз тежер прагъдиванди «Жеда завай!» лагъана, мягъкем жугъундавай майдандал хкадарда. «Анжах са шартI ава: эгер и женгина зун гъалиб хъайитIа, куьне дустагъда туна хуьзвай вири гъайванар азад хъийида», - Шарвилидин икьардал шагъ ва вирибур рази жеда.

Са шумуд нуькверди галчIуриз-галчIуриз мягъкем еке кьефес гъана, ахъайда майдандал зурба, гишин, вич акурла чандиз кичI ядай хътин къурхулу вагъши. Им шагъди кьиникъин кьарар акъуднавай тахсиркара гуз хуьзвай акъалтIай хаталу вагъши тир къван. Акунмазни и кар Шарвилидиз чир жеда: ам текъиникай чара авачир. Iкевиз гъарайна, еке сив ахъайна, хкадарда вич акурла зегъле фидай гишин, аж-

дагъа хътин вагъшиди яракъсуз пагъливандал. Гъелбетда, ихътин дуьшуьшда гъич садазни вагъши пеленгдин сарарикай хкатдай са жуьредин мумкинвал-умуд авачир. Амма йигинвиллиз, жуьрэтлувиллиз, гъатта къуватдизни (гъайвандин хура инсандин акъулдикай стIун рахада) пеленгдилай зайиф тушир Шарвили кьетIен лигимвилини алакъунрин пагъливан тир эхир. Вагъшидин хурукай кхечIна, башламишна Шарвилиди вичин ажугълу женг – зиринг къуьл. Гъар гужумайла хкадарна са патахъ кьекъечIиз, адан далудал хкадариз, сифте тамам гъелекна ада вагъши. Къармахар галукъиз, чухваз, Шарвилайни ивиар акъатнавай. «Бесрай, кьисмет синемешун хаталу я» - фикирна, Шарвилиди вич гъелек тахъанмаз бягъсинал эхир эцигун кьетIна. Чапла гъилел валчагъдин пад алчудна гъазур хъана. Нубатдин сеферда сив ахъайна вичин винел хкадарай вагъшидин вилера вилер атIумна ва чил кьарсурдай гъарайна хъиз, чапла гъил адан сивиз чуькъвена. Ахпа кьве гъиливни вичин вири гужуналди пеленгдин сив къазунна гадарна. РикIелай залан пар алагдай жематдай «ухвайш» — тажувбили агъ акъатна. Амма шагъдизни адан гъилибанриз вагъши ваь, гъатта чеб кьейиди хъиз пис хъана.

- Шагъ вун сагърай! Зун гъайванрин арха я. Амма сиве инсандин яIун далд гъатнавай ам адетдин гъайван яз авачир, - лагъана, нефес авачир пеленгдин винел гъалибвили туьнт къуьлна.

Шагъдиз чара хъанач, вири халкъдин вилик икьарар хъайивал, ада вичин къазаматра хуьзвай вири гъайванар дагълариз азад хъуьна, вич хуьдай вафалу къуллугъчийрни адавай и сеферда хъагъиз хъанач.

Шарвилидиз гзаф чIалар чидай

вандизни тежедай? Кар ана ава хъи, стрессдин кьетIен легъзеда вичизни хабар авачиз инсандин беденда лап бинедилай авай чинебан мумкинвилер активламиш, ачух жезва. Маса мисал, вичин са интервьюда педагогикадин илимрин доктор, академик Е.В.Новикова кьейдзавайвал, Америкадин алимрин ахтармишунри тестикъарнава хъи, инсандин мефтIедин мозжечокдин чка (область) лап гъевчIи-гъевчIи ва чпе дуьньядин вири, гъатта фадлай квахънавай чIаларин память хуьзвай паяриз пай хъанва. Яни Аллагъ-Таалади чаз вири чIаларин чирвилерин пай ганва, амма диде гъи чIалал рахайтIа, аялдиз гъа чIал акъатзава. Чеб-чпел алахъзавай

бязибуруз пара чIалар чиди. Пара тажубдин кар - феномен: москвари Наталья Бекетовадиз, дуьньядин лап фадлай квахънавайбуьри кваз, 125 чIал чиди. Вичин кьетIен чирвал-бажарагъ адаз гъеле са шумуд вацравай аял яз малум хъана...

Тебиатдин бала ва арха яз, Шарвилайвай гъар жуьре гъайванрихъни кьушарихъ галаз умуми чIал акваз, ничхирринбуруз ухшамаш сесер акъудиз абурухъ галаз гуя рахаз жезвайдакый кьисаяр гзаф ава. Са къадардин гада яз, Шарвилидиз аквада хъи, чIемерукрални хъелерал ва яргъи жидайралди яракъламиш гъуьрчехъанрин са кIеретI пирен тама авай миргерин гуьгъуьна гъатна-

ва. Абуру жазаламишун кьетIа Шарвилиди. Тама жагъай миргин еке крчар къачуна, вичин кIуртни акъадарна алуIна, ада миргин эверунин сесер акъудиз, гъуьрчехъанар кIалин тамун юкъваз желбда. Югъ мичIи хъанвайтIани, гъич санихъайни хаталувал гъисс тийизвай гъуьрчехъанрал гуя садлагъана са зурба мирги гужумда. Крчарал къачуз гадарда абуру гъар сад санихъ. КичIе, кхундай мирги чпел ихътин гужум авуникди сесер хъайи гъуьрчехъанар, яракъарни гадарна, хер-клацI алаз катна, са гужуналди кьутармиш жеда абуру. И дуьшуьшдилай къулуьх кичI акъалтай гъуьрчехъанар мад хейлин вахтунда а тамуз къуьнач.

Эхъ, халкъдин арха Шарвили руьгъдинни бедендин кьетIен къуватрин кьегъал тирдакай чун рахана. Халкъдин сиверай атана чав агакънавай делилрай адаз пара чIалар, Алпанистандин вири тайифайрин, гъатта гъайванрин ва кьушарин чIаларни кваз чидай. Им кьундарма туш, лап гъакъикъатдиз муькуь я.

Алимри тестикъарзавайвал, гъар са инсандиз лап бинедилай кьетIен, артухан мумкинвилер хас я, абуру анжах тек-бир ксариз ачух жезва. Вирибуруз ашкара тир гъакъикъи мисал: ДТП-да адетдин дишегълиди гъич акъулди кьатIун тийидай кьайдада пар чIугвадай машин хкажна, адан кланикай вичин аял хкудзава. Гъинай атана адаз ихътин еке къуват гъатта спортдал машгъул зурба пагъли-

«Нелегальный мигрант»

Э.МАГОМЕДОВ,
инспектор МП МО МВД
России «Ахтынский»
ст.лейтенант полиции

В целях стабилизации миграционной ситуации, повышения эффективности борьбы, предупреждения, выявления и пресечения правонарушений и преступлений в сфере миграционного законодательства в период с 15 по 24 июня 2022 года на территории Республики Дагестан проводится оперативно-профилактическое мероприятие «Нелегальный мигрант 1 этап». Целью проведения данного мероприятия является пресечение незаконного привлечения и использования иностранных работников организациями (работодателями), перекрытия каналов незаконной миграции и торговли людьми, выявления незаконно пребывающих иностранных граждан, обеспечения правопорядка и миграционной стабильности.

Во избежание недопущения нарушения гражданами РФ, привлекаемыми к трудовой деятельности иностранных работников, а также иностранных граждан, проживающих на территории обслуживания с нарушением сроков пребывания и по недействительным документам, а также с неурегулированным правовым статусом, просим своевременно обратиться в миграционный пункт МО МВД России «Ахтынский» для обеспечения законного нахождения иностранных граждан на территории обслуживания и осуществления иностранными гражданами законной трудовой деятельности.

МО МВД России «Ахтынский» напоминает жителям, что, осуществляя фиктивную регистрацию или постановку на учет иностранных граждан и лиц без гражданства, вы способствуете сокрытию совершения преступления. Уважаемые жители, кто располагает какой-либо информацией о незаконном проживании, пребывании или осуществлении трудовой деятельности иностранных граждан или лиц без гражданства, просим Вас незамедлительно сообщить в дежурную часть отдела полиции по номеру 89288024753 или в миграционный пункт по номеру 8(87263) 23 0 13.

ЖУРНАЛИСТДИН КЪЕЙДЕР

Давам хъхъанвай тарихдин женг

Н.ГЪАЖИЕВ, зегъметдин ветеран, журналист

Белки 1942-йис тиртла?! 80 йисарни ахлатнава. Яшарни зи вад йис тир, ахварай акурди хъиз зигиндин деринрай рикел хквезва. Усугъчайдал чи квал рекъин кьерехдив гвай, почтадин идарадин къвалав. Куьгъне парталар алай, юквар, кбилер шаларивни пекерив ктунвай, чинар муьрхъ янавай хъиз рагъу хъанвай, пашман вилерив килигзавай дишегълийринни аялрин яргъа цлиргъ почтадин цлав игис хъана мекъи къаюкай чуьнуьх жезва. Чехибурувай ван хъайивал, ибур фашистрин оккупациядикай Украинадай катна акъатнавай дишегълийринни аялрин са десте тир.

Гъар юкгуз са шумудра кьенин телевизоррай къалурзавай Украинадай катнавай вилер накъварив ацланвай дишегълийринни гъевчи аялрин жергеяр-цлиргъер акурла гъа 80 йисан яргъара авай шиклар кланз-дакланзни вилерик хквезва. Гъа члавузни Украина тир, гилани. Вучиз ик! жезватла лугъуз фикиррик акатзава. Тарих тикрар хъижезва. Анжах а вядеда дядедихъ галаз са жуьредани алакъада авачир къара жемат, халкъ Гитлеран чапхунчийрикай къутармиш жез катзавайтла, кьенин беженцияр (катзавайбур) гъа фашистрин идеяйрал алай нацистринни бандеровчийрин невяяр – гъа украинвийрикай, вагъшивилиз кбил янавай чпин миллетдикай къутармиш жез кланз катзава. Украинвийр украинвийрикай. Ик! вучиз хъанва, ни Украина и тегъерсуз гъалдал гъанва? Жаваб сад я – Россиядин ачух ва чинебан душманри, ам даклан, адал пехилбур, гъа Украинадин вичин кьенепатан душманри.

Украина Советрин девирда гъа Союздик квай виридалайни члехи ва гъурметдани авай республикайрикай сад тир. Советрин гъукуматди ина зурба индустриально-промышленный база, хуьруьн майшадин мягкем бине кутунвай. Вучиз лагъайтла гъамша чаз азбука хъиз ван жезвай, кьенин юкгузни галат тийиз тикрарзавай урусарни украинвийр стха халквар, саки са дибдилай арадал атанвай миллетар я лугъузвай гафари гъа Советрин Союзни, гилан Россияни сустарна, ахвара туна, инанмишарна, гъакъикъатдин кихлигзамачир, тарихдин тарсарни вири рикелай алуднавай. Са халкъ, са миллет, стхяр хъайила, нацистарни, бандеровчийрини, миллетчийр гъинай пайда хъанвайбур я? США-дай ва я Канададай атанвач хъи! Чкадин накъвадин продуктар я. Чебни накъни кье пайда хъанвач, дувулар яргъариз, тарихдин деринриз фенва. Абуруз Россия, урусатдин халкъ са кье даклан хъанвайди туш. Абурун генокодда гъа адават ава.

Тарихди чи рикел чешнеярни-шагъидвилер хкизва. Шведрин король Карл XII Россиядал ам къачуз дые гъаз къвезва. Урусатдин пачагъ I-Петр украинвийр стха халкъ я лагъана абуруз далу яна дядедиз гъахъзава. Украинский гетман Мазепада пачагъдин вилик вафалувилин кьинер къаз ялтах амалар авуна, къулухъай Урусат маса гана, шведрин патал элячзава. Ам тек тушир. Украинадин атаман Кондрат Булавин масадбурни галаз гъа сифтедилай Урусатдихъ галаз дядеда шведрин патал алай. Петрди шведрин армия кукларзава, 12 агъзур аскер, кбиле Розен, Шлиппенбах генералар авай вири армиядин руководство есирвиле къваза. Король XII Карл са гъевчи десте галаз катна, Туьркияда чуьнуьх жезва. Хайнвал къалурай Гетман Мазепа катна Литвада ацукъзава. I-Петр гъаф мергъяматлу я, са зулумвал, ажугълувал адахъ авач, ада душманризни гъурметзава. А.Пушкина «Полтава» поэмада пачагъдин и килих тестикъзава:

**Пирует Петр! И горд, и ясен.
Полон славы взор его,
И пир его царский красен,
При кликах войск своего.
В своем шатре он угощает
Своих вождей, вождей чужих,
И славных пленников ласкает,
И за учителей своих
Заздравный кубок подымает.**

Кьенин дядеда гъахънавай Украинадин нацистрини амай бандитри есирвиле гъатнавай аскерриз вучзава? Кбилер атлуз, кларабар хаз гъа метлебуз, абурсуз кадрияр (шикилар) соцсетра чуклуриз кифет къачузува, иви хъунихъ чпин къанихвал малумарзава. Чпин и амалар Россиядал илитиз алахънава. Есирда гъатнавай Украинадин аскерриз Россиядин военныйри хирер сагъарзава, госпиталра эцигзава, тлуьн гузва, яшайишдин шартлар туьлуьрзава. Им кьве чин, кьве государствовийрин армия, кьве мари-фат, кьве идеология, гъевчи са майдандал, гъевчи са локальный дядеда. Анжах и гъевчи локальный дядеда саксонский алемдинни амай вири Европада русофобияди зегъерламишнавай политикадин интересар къаришма хъанва.

Ихътин Украина гъинай пайда хъанвайди я? Тарихда адан твар акъван ашкаради туш. Вичин вахтунда революцияда гъукум къачур большевикрини гъалатлар ачухнава. В.Ленина кбил кутуналди, гъелбетда, гележегда адакай Россиядиз душман хъун

патал ваь, стха халкъариз цийи ва зурба государство хъун патал Россиядин гъисабдай асирра Урусатдин чилер-сергъятар тир Харьковский, Херсонский, вири Донбасс (Донецк ва Луганск), Николаевский, Одесский ва маса областар Украинадин государствовик кутазава. Гъафбур ибурукай 2-Екатерина – девирда гъадан инициативадал 1778-1790-йисара эцигиз башламишнавай шегъерар я. Гъа сифтедилай чкадин властди инра яшамш жезвай урус миллет украинламишиз эгечзава, члал, къайдаяр, адетар чпинбур илитизава. Садакни и карди гъа Советрин девирдани къалабулх кутазава. Са государство я, вуч тафават ава лугъудай фикиррал ала вири.

Урусатдин чилерикай архивный документар раиж авурла са журналистди зарафат кваз Украина Ленинан тварунихъ галай государство яз малу-марун теклифна. Зарафат ятлани, бине ава, амма кьенин Украинада Ленинан са памятникни тунвач, вири чуклуьна тергнава, тварни кваз санани тунвач, адакай рахунин ирс чирун галаз къадагъада ава. Украина гегъеншаруник Сталина вичин пайни кутунва, дядедилай къулухъ Польшадинни Венгриядин государствовийрик квай Карпатра авай са шумуд областар-шегъерар Западный Украинадик кухтазава. Гъадани Украина Россиядиз гъаф герек яз гъисабзавай. Немсери Киев къачуз гъужумнавайла, Жукова гъалар члуру тирвилей Киев хуьз жезвач, ам туна кланда лагъайла, Сталина адаз векилдаказ гъик! валай Киев душмандив вугуз алакъзава лагъана туьгъметзава. Югъни алат тавунмаз немсерин къушунар Украинадин меркездиз гъахъзава.

1954-йисуз Н.Хрущева Украинадиз Россиядин Крым Севастополни галаз багъишзава. 1991-йисуз СССР чукурна Россиядинни Украинадин сергъятар веревирдзавайла, Украинадин президент Л.Кравчука Россиядин делегациядихъ Азов гъуьлуьн кьерехрив гвай бязи чилер-майданар чпинбур я лугъуз гъуьжера гъахъзава. Ельциназ вуч ава? Ам украинвийрин фикиррихъ галаз рази жезва. Крымдиз вуч ийида лагъайла, «тур жуваз» лагъана жаваб гузва къадирсуз Ельцина. Гъа ик! Украинадин государство виридан куьмекдалди гегъеншарзава. Гъа ибур вири еке месэлар яз кье Россиядин вилик акъвазнава.

Дядедин йисар Украинадин уьмуьрда ва тарихда кьетленбур я. Белоруссия хъиз, и республикани немсерин сифте гъужумдик акатзава, шегъерар, хуьрер бомбайрини снарядри кукларзава, ислягъ инсанар агъзурралди телеф жезва, къутармиш хъайибур гъарнихъ катзава. Армияди женг тухузва, гъа жергедай украинви аскеррини. Игитилер къалурайбур инрани гъаф ава. Анжах фашистар атун гуьзетзавай украинвийрини тлимил авачир, абур рази яз ва хушвилелди къабулзава, лап фад гъабурхъ галаз Советрин аксина женгиник екечзава. Украинадин миллетрикай ибарат полицияр, надзирателар ва маса карательный отрядар инсафсуздаказ ва вагъшивилелди ислягъ инсанар телефиз эгечзава, хуьрер, поселокар чан алай инсанар квалера тваз цлар ягъиз тергзава. Чувудриз, полякриз, гъак! партизанриз, армиядиз куьмекзавай чпин миллетдиз гъич инсафзава. Польшадин са шумуд хуьрер чан алай инсанарни амаз цлар яна канва. 1942-йисарилай фашистрин къуллугъдал чкадин армия, миллетчи тешикатлар пайда жезва. Бандеровчийрин немсери яракъламишнавай УПА (Украинская повстанческая армия), ОУН (организация украинских националистов) Советрин Армиядин аксина дядедин эхирдал къван, гъадалай къулухъни къати женгера иштираквиле жезва. Бандеровчийрин къушунрихъ галаз женг Советрин Союздин аксина 1947-йисаралди яваш хъайиди туш. Гитлер тергнава, амма фашизмдин идеология гъай Бандерадин амукайри хайи уьлкведихъ галаз женг давамарзава. Вучиз лагъайтла Украинадин миллетрин гъафбурун патай абуруз майилвал, куьмек авай.

И муьквара Россиядин оборонадин архиврай жагъанвай дядедин вахтара Украинадин УПА-дин документар раижнава. Бандерадин буйругъ шак алачирди я. «Гила, тахъайтла садрани, – лугъузва Бандеради, – немсерини итальянвийри Японияни Франция галаз большевикар михъиз тергда. Гъабурун куьмекдал, гъабурун идеологиядал чна цийи Украина тешиклна кланда». Ингъе, гъа ихътин планарни мурадар авай Украинадин нацистрихъни, бандеровчийрихъни миллетчийрихъ. Гъавилей абуру дяде куьтгъ хъанватлани, Украинадин сергъятра 1947-йисалди Союздин аксина женг давамарзава. Абуруз акъазвай Западдин патай чпиз са манийвални авачирди. Къвез-къвез аявал тежез пехивал акурла Сталина Украинадиз къайда тун патал 1945-йисуз маршал Г.Жуков рекъе твазва. Штаб Одессада хъана са йисуз ада ина кваллахзава. Гъафбур къуна, гъафбур тергна, гъафбур гъарнихъ катна. Къурбур агъзурралди дустагъна. Тум хкудиз хъанач – катнавайбур амай.

(КъатI ама)

Акцияда иштиракна

Таира МУСПАГЬОВА,
Ахцегъ райондин
дишегълийрин Советдин
председатель

Ахцегъ районди нубатдин сеферда Дагъустан Республикадин дишегълийрин Союздин "Дидедин патай посылка" акцияда иштиракна. Акциядин сергъятра аваз и йикъара Ахцегъ райондин дишегълийрин Советди Дагъустан Республикадин Росгвардияди тешиклнавай пунктуниз вишелей виниз посылкаяр акакьарна. Лагъана кланда, Донбасс хуьнин рекъе махсус военный операцияда иштиракзавай аскерар руьгъламишунин акция-

оргокомитетдин счетдиз янай. Баркалла квез, гъурметлу ахцегъвийр ва Ахцегъ райондин агъалияр! Куь садакьаяр Аллагъди къабулрай! Куь чанар сагъ, риклер шад хъурай! Къуй дуьнья ислягъ ва чи балайрин килел гъамиша экуь цав хъурай!», – лагъана И.Мамутаевади.

Ахцегъ райондин кил Осман Абдулкеримоваз, райондин депутатрин Собранидин председатель Абдулкерим Палтаеваз, райондин килин заместителар тир Вадим Агъасиеваз, Гъажи-Омар Рамазановаз ва Расим Османоваз, райондин Общественный палатадин председатель Али Исмаиловаз Ахцегъ райондин дишегълийрин Советдин патай чухсагъул!

дик Ахцегъ райондин 1, 2 ва 3-нумрайрин школайрин, Цуругърин, Къакларин, Калукрин, Луткунрин, Хуьруьгрин, Смугъулрин, Фиярин, Хкемрин, Къурукаларин, Цийи Усурин, Чеперин школайрин муалимри, аялри, абурун диде-бубайри чпин кьетлен пай кутуна. Аялри аскерриз риклин чими гъиссерив ацланвай чарар, шиирарни шиклар кхъенвай, ва посылкайриз чпин гъевчи гъилеривди ширинлухар, консервияр ва герек тир маса шейър туна абур кватлазавай дараматдив акакьарна.

Хуси карчи, оптово-розничный алишверишдин "Торей" твар алай комплексдин иеси Рафик Талхановани вичин патай 10 посылка рекъе туна. Дагъустан Республикадин дишегълийрин Союздин Председатель Интизар Мамутаевади киле Осман Абдулкеримов авай Ахцегъ райондин руководстводиз, школайрин коллективриз, аялриз, абурун диде-бубайриз, карчи Р.Талхановаз риклин сидкъидай чухсагъул малумарна. «Им куьне кьезд лагъай сеферда чи акцияда иштиракзава. Сад лагъай сеферда Ахцегъ райондин Калукрин школада 18 агъзурни 500 манат

Чаз посылкаяр машиндиз ягъиз куьмек авур райондин жегъилрин Парламентдин председатель Рустам Шакироваз ва волонтерриз, машиндин иеси Феликс Абдулкеримоваз ва Ахцегърин телевидениедин къуллугъчи Тамерлан Муртазалиевани сагъар лугъуз кланзава. Куьн вири Аллагъди хуьрай! Ватан хуьнин рекъе чпин пак буржи тамамарзавай чи кьегъалриз аферин! Абурун вири сагъ-саламатдиз хайи ерийриз хтурай! Чпин чанар гайи кьегъалриз, гъа жергедай яз чи ватангъли Тамерлан Ильясоваз рагъметар гурай, женнет кьисметрай вичиз!

Гъурметлу районогъалияр! Куь фикирдиз гъиз кланзава хъи, "Дидедин патай посылка" акция давам жезва!

Акцияда квевай гъар садавай вичин гъевесдалди иштиракиз жеда. Алай вахтунда чав Хинерин школада посылкаяр акакьарнава.

Чи посылкаяр кватлазавай пункт райондин юнатрин станцияда кардик ква.

Посылкайра квевай ширинлухар, члахар, консервияр ва геждади члуру тежедай маса суьрсет тваз жеда.

Оперативно-профилактическое мероприятие «Защита»

Э.ИБРАГИМОВ,
начальник МО
МВД России «Ахтынский»

В целях предупреждения преступных посягательств в отношении детей, выявления лиц, совершающих насильственные действия, в том числе родителей, законных представителей, иных членов их семей, принятия мер по защите прав и законных интересов несовершеннолетних на территории обслуживания МР «Ахтынский район» с 09 по 19 июня 2022 года проводится оперативно-профилактическое мероприятие под условным наименованием «Защита».

Призываем Вас быть бдительными, и в случае обнаружения Вами ребенка, находящегося в трудной жизненной ситуации, или жестокого обращения с несовер-

шеннолетними, проявите гражданскую позицию и сообщите по телефону дежурной части МО МВД России «Ахтынский» (8-928-802-47-53) или по телефону «112».

Также, при возникновении любой сложной жизненной ситуации, несовершеннолетние могут получить консультативно-психологическую помощь по детскому телефону доверия с единым номером (8-800-2000-122).

Чепе – диндин межлис!

Дашдемир ШЕРИФАЛИЕВ

Ахцегь райондин Чеперин хуьре 11-июндиз хуьруьн къадим мискИнда чIехи вавлид хъана. Хуьруьн мискИндин имам Умар Гъажи Алиханова, «Чеперин хуьр» СП-дин къил-кавха Багъир Забитова ва ватанперес карчи Сагъраб Ширинова къил кутуна тешкилай диндин гурлу межлисда хуьруьнэгълийрилай алава, теклифнавай хейлин ксарини иштиракана: Дербент шегьердин карьердин мискИндин имам Шамиль Гъажи Рагъманова, Ме-гъарамдхуьруьн райондин Буткъазмайрин мискИндин имам, ахцегъви Мегъамед-Расул Гъажи Рачабова, ери-бине Мегъвер-гандай тир каспийски алим Мегъамед-Расул Гъажи Эмиржано-ва, Махачкъалада Щийи Хушет райондин мискИнда имамдин куьмекчи ахцегъви Гъуьснидин Ашуралиева, Калукрин хуьруьн имам, Ахцегь района «Ас-салам» газетдин векил Сулейман Гъа-жи Байрамова... Мавлид хуьруьн имам Умар Гъажи Алиханова мугъманар тебрикуналди ва ахпа Мегъамед-Расул Эмиржанова пак Къуръандин аятар кIелуналди ачухна.

Адетдин назмайрин ду-байрин (абур иллаки еке устадвилелди Мегъамед-Расул Эмиржанова кIелна) арайра жемятдиз мусурман диндин дибдин чирвилер ва эдеб-ахлакъдин вязер - тарсар гана.

Гъуьснидин Ашуралиев: - Яшайишдин гъикъван къезилвилер-ни къулайвилер ганва къе чаз Ал-лагъди: асфальтин рекеръни маши-

ийизвач лугъуз регъуь тир. Гила гзафбуруз кап ийизва лугъуз регъуь я. Аллагъ-Таалади гъарам авунвай вири крар анжах чаз зиян авайбур, теклифнавайбур - хийирдинбур я. Гъадис: Жегъеннемда авайбурувай «Куьн Женнетда вучиз авач?» лагъана жузуналда. «Чун капI авурбурукай тушир», - жаваб гана абуру. КапI - им инсандин рикIин, руьгъдин ва бедендин михивал я.

нар, кIвалера холодильникарни пек чухъуьдай машинар, къайи-чими булахарни гъамамар, телевизорарни компьютерар ва икI мад. Ибур чи бубайривай гъич фикирдизни гъиз тахбай крар я. Абурун къадир хъа-на, чна Аллагъдиз гъамиша шукур гъана кIанда. «Эгер куьне шукур гъиз хъайитIа, За мадни гзаф гуда», - лугъузва Аллагъ-таалади.

Мегъамед-Расул Гъажи Рача-бов: - Аллагъдиз лап хуш къведай маналу межлис я мавлид, вучиз лагъайтIа ина инсанар сад-садаз аквазва, хваш-беш ийизва, диндин ва хийирдин маса чирвилер къачуз-ва, саналди капI ийизва, фу незва. Ибур халкъ садзавай, гъурметлу, берекатлу ийизвай хъсан крар я. Дуьньядин вири писвилерни бед-бахтвилер инсанрин авамвилей я. Гъавилий «Чирвилер къачун гъар са мусурмандин буржи я», - лагъана Мегъамед пайгъамбарди (с.а.с.).

Шамил Гъажи Рагъманов: - Шукур хъуй Аллагъдиз чун мусур-манар яз халкънавай (идалай хъсан нямет авач) ва чаз яшайишдин вири азадвилерни къулайвилер ганвай. Виликрай чи хуьрера капI тийир кас авачир. Тийизвай садазни капI

Сулейман Гъажи Байрамов: - Мавлид себеб яз Аллагъ-Таалади чи чIуру межлисрин гунагърилай гъил къачузва. Эхъ, инсандин къил-лел пара балаяр мецини нефсини гъизва. Аллагъди малаикар акъул аваз, нефс авачиз халкънава, гъай-ванар - акъул авачиз, нефс аваз, амма инсанриз акъулни ава, нефсни. Нефс хвена, акъуллудаказ, диндин шартIарив къурвал яшамиш жез алахъзавай инсанрин дережа гъатта малаикринбурулайни vine я.

Мавлиддал тебрикрин ва на-сигъатрин хуш келимаяр гваз гъаI Чеперин хуьруьн агъсакъал Шагъэ-мир Шихалиев, хуьре халкъдин хийирдиз тир къени вири крарик къил кутагъвай абурун тешкилатчи Сагъраб Ширинов, ва маса юлдаш-шар рахана. Эхирдай хуьруьн кавха (СП-дин къил) Багъир Забитова мавлид мубаракуналди, атай мугъ-манриз ва иштиракай вири хуьруьн-вийриз чухсагъул малумарна. Са шумуд сятда давам хъайи и межлис (ам гъаькикъатдани хуьруьн же-гъилриз диндин асул чирвилеринни эдеб-ахлакъдин ачух тарс хъана) адан вири иштиракчийриз тIямлу тIуьнар гуналди бегъем хъана.

ТУРИЗМ

КIампIалар

Инаг тIебиатдин надир памятник я. Виликдай ина суварин массовый серенжемар къиле тухузвай. Гъайиф хьи, 1990-йисара и чкада куьлуь участокар

атIана абур агъалийриз пайна. Чи фикирдалди, ял ядай ва культурадин серенжемар къиле тухуз хъайи и чка кIвачел ахкъулдун метлеблу кар жадай.

ПОЭЗИЯДИН ДАФТАРДАЙ

Али АЛИЕВ

АХЦЕГЪВИДИН РУШ

Килигда хъуьрез,
Марал хъиз къекъвез,
Ширинлух я мез,
КIан жадайд хъиз нез,
Къуьлерда элкъвез,
КIан жезва гелкъвез,
Булахдал физ-хквез,
КIанда патав жез.

Припев:

Ахцегъвидин руш,
Чи дагъларин къуш,
Масад заз кIан туш,

Тамир зун нахуш.
Шикил хъиз чIугур,
Авай хуш абур,
ЧкIурзавай нур,
Хуьз авай сабур,
Аквадач чин чIур,
Чида хуьз хатур,
Ашукъбур агъзур,
КIандач югъ такур.

(Припев)

Ахцегъ дагъдин гар,
Цуькведаллай зар,
Квадардай ахвар,
Къени кIвалахар,
Гвай хупI дамахар,

Жагъайд - бахтавар,
Ашкъидин гафар:
Руш я са заргар.

(Припев)

Къизилдин гъилер,
Суьгъуьрдин вилер,
Бурма тир цIвелер,
Юкъвал къван кифер,
Ала битIиш нер,
Жеч ихътин гевгьер,
Акурбур серсер,
Юкъваваз кемер.

(Припев)

Халкъди къабулдай халисан мани арадал атун патал авторди чи чкадин композиторривай и чIалариз кутугай гъава, яни музыка туькIуьрун тIалабзава.

Шамиль ХАЛИЛОВ

АКИ ЛУГЪУМИР, ИКИ КХЪИМИР...

Амач мад къуьд, къацу векьер
Чи мигъийриз акъатнани?
КIвачел кIалтIам алай кIекер,
Куьн майдандиз аватнани?

АкI лугъумир, икI кхъимир -
АкI юзумир, икI къекъуьмир -
Лугъуз, хъана инкир-минкир,
Чун татардик акатнани?

Къелем гъиле къур береда
Куьн акъатда куь жуьреда
"Чал маса халкъар хъуьреда"
Куь къадакъар къакъатнани?

ТIварар талгъуз, лакIабар таз
Терс кици хъиз жуванбур къаз
Херчи сиве кIарабар къаз
Акъул къилей кагъатнани?

Гъам Кубада, гъам Куьреда
Куь фитнени, афгъан жада
Верхи кул хъиз сал куьчеда

ИкI кIвачерик аватнани?
Куьне куь таж тун тавурла
Куьне куь гъил кун тавурла
Куьн квез виле хун тавурла
Куьн чарадлай аладнани?

Жуванбуруз рехъ тагайла
Жуван чIалал кIукI тагъайла
Жуван тарих къаз тахъайла
Бес куьн цурай акъатнани?

1. Татар – халкъ.
2. Сал – дарискъал, гуьтIуь.

Юсиф САРКАРОВ

ВАГЪШИ ТУРИЗМ

Хъанва гила турист заман,
Хуьре, кIвале амач аман.
Куьруь юбка, алкIай шалвар,
КIула рюкзак авай мугъман!

Дагъда, багъда – десте-десте:
Чи тIебиат жезва хесте,

Гъарай - эвер, ругни фитIне,
Гъатна турист жуван кIвале.

Чи дагъларин куьгъне хуьрер,
Кек гуз ава: куьгъне хирер...
Акурлай чи куьгъне заман,
АтIузава лап абурун аман.

Бес вуч ийин, бес гъикI ийин,

Ша талай мугъман вутI ийин?
Жедан чи рикI икI архайин,
Къалура къван са рекъ тайин.

Акурла чеб атIуз къарай,
Къил къадай кас авач – гъарай!
Вагъши тегьерда хъана туризм,
Регъуь жезва жуван рикIиз.

Жамил ХУЬРУЬГВИ

ФЕЙЗУДИН НАГЪИЕВАЗ

Талуькарда за ваз шиир,
Зи рикI алай я вун шаир.

Заз ви цIарар хуш я эхир,
Лезги шаир, чан Фейзудин!

Гъар дердинкай кхъиз жада,
Веревиридери ийиз жада,
Рифма къезил мециз жада,

Лезги шаир, чан Фейзудин!

За кIелзава ви шиирар,
Къуй вахъ хуьрай еке бахтар!
Сагъ чан хуьрай, яшар санбар,
Лезги шаир, чан Фейзудин!

Щийи дуьнья

(Новый мир)

Учредитель:

Администрация

Ахтынского района

Республики Дагестан

Главный редактор

Д.Ш.ШЕРИФАЛИЕВ

Газета перерегистрирована Управлением федеральной службы по надзору в сфере связи, информационных технологий и массовых коммуникаций по РД 22 января 2019 г. Регистрационный номер ПИ № ТУ 05-00401.

Позиция редакции может не совпадать с точкой зрения авторов, которые несут ответственность за достоверность и объективность предоставленных для публикации материалов. Рукописи не рецензируются и не возвращаются. При перепечатке ссылка на «Новый мир» обязательна.

Адрес редакции и издателя:
368730, РД, Ахтынский район,
с. Ахты, ул.Герейханова, д.33.

Телефон главного редактора
8(988)-654-59-49

Электронная почта газеты:
newworld1928@mail.ru

ИНДЕКС 63312

Газета «Новый мир» отпечатана в
ООО «Типография-М» по адресу: г.Дербент,
ул.С.Курбанова, 25. Электронная версия газеты
на сайте www.akhty.ru

По вопросам качества печати обращаться
в типографию ООО «Типография-М»

Время подписания в печать по графику 14.00.

Подписано в печать 14:00

Газета выходит 52 раза в год.

Тираж 1500 экз.

Заказ №